

at hvis vi havde haft en Handelsattaché i Tyskland, vilde allerede dette have været tilstrækkeligt til at skaffe os Advarsel om, hvad der var i Færd med at foregaa. Men i det hele taget er Tyskland, næst England, hvor vi paa anden Maade ere udmærket konsuleret og diplomatisk repræsenterede, det Land, hvormed Danmark økonomisk set er saa nøje sammenvævet, at vi til Stadighed maa have en Mand dernede, som nøje følger med de i vor Tid hastigt skiftende Faser i tysk Erhvervslivs Udvikling. Dette kan man ikke forlange, at et Gesandtskab og et Generalkonsulat skulle faa Tid til; det er ganske umuligt. Det er en Opgave for sig, dette, billedligt udtrykt, at have Haanden paa det tyske Erhvervslivs Puls. Det kræver en Mands og oven i Købet en første Klasses Mands hele Tid. Jeg gaar saa vidt som til at hævde, at det, hvis man endelig skulde vælge, var mere rimeligt at have en Handelsattaché i Tyskland end i Rusland, og at man efter Omstændighederne kunde nøjes med en saakaldt Rejsekonsul i Rusland. Jeg tillægger overhovedet ikke denne Handelsattaché i Rusland saa stor Betydning, som den højtærede Udenrigsminister synes at gøre.

Jeg tillader mig altsaa at samle mine Betragtninger deri, at vi, naar vi i det hele taget skride til paa væsentlige Punkter at revidere den for kort Tid siden vedtagne Lov om Diplomati- og Konsulatvæsen, bør benytte Lejligheden til ogsaa i andre Henseender at udvide det understøttende Apparat for dansk Erhvervsliv i Udlandet, som vi nu have set paa saa mange Maader virke fyldigt og tilfredsstillende, i Retning af en Handelsattaché eller en konsulær Repræsentant, udsendt til Balkanhalvøen, og Fastholdelsen af en Handelsattaché i Tyskland, at vi dernæst vel bør gaa med til at sende en Missionschef til Kina og Japan, men at den danske Stat selv maa lønne denne Mand og ikke paa nogen Maade udsette en saadan Mand for at geraade i slige farlige Interessekonflikter og derigennem Konflikter med sit eget bedre. Jeg, som han ufejlbart vil komme i ved et Lovforslag som det, der ligger paa Tingets Bord.

Udenrigsministeren (Ahlefeldt-Laurvig): Inden jeg gaar over til de Spørgsmaal, der ere stillede til mig, vil jeg udtrykke min Tak for de velvillige Udtalelser, der ere faldne fra forskellige Sider med Undtagelse af Repræsentanten for Horsens Bykreds (Hans Nielsen), der var mere

reserveret. Jeg synes, at Kritikken over det foreliggende Lovforslag i Hovedtrækene har været den, at man fra forskellige Sider, baade fra de Radikales og Højres Side, vil gaa længere end Udenrigsministeren. Det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Schovelin) kom med forskellige Udtalelser om Udenrigsministeriet, som jeg selvfølgelig i høj Grad paaskønner og er meget glad ved, men blandt de andre gode Egenskaber, Udenrigsministeriet har — Selvros er ikke godt, men jeg vil alligevel fremhæve det —, tror jeg ogsaa, at vi kunne rose os af en Egenskab, som det ærede Medlem ikke fremhævede, nemlig en i høj Grad udpræget Økonomi. Vi ere derfor ikke gaaede videre, end vi ere; men ville Bevillingsmyndighederne give os Penge til to Handelsattachéer og en Gesandts fuldstændige Lønning, tage vi selvfølgelig imod det med Kyshaand, men jeg har troet, at hvis jeg kom med saa store Forlangender i Øjeblikket, hvor Pengene som bekendt ere noget knappe, vilde jeg komme i Forlegenhed baade med min Kollega Finansministeren og med Finansudvalget. Hvis de faldne Udtalelser skulde paavirke disse to Faktorer, skal ingen være mere glad derfor end jeg. Naar særlig det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Schovelin) mente, at det var noget saa ganske mærkværdigt, at vi overhovedet kunde tænke paa en saadan Ordning, som her er foreslaaet, forbavsende det mig specielt fra hans Side, da han jo er saa godt inde i hele Empirens Historie, og hvad der tidligere i den Henseende er gaaet for sig. Det er langt fra noget Unikum. Det er allerede blevet fremhævet, hvorledes man ved forskellige midlertidige Missioner fra Erhvervslivets Side specielt fra Store Nordiske har ydet Tilskud til disse. Jeg skal i øvrigt ikke komme ind paa, hvad de andre Lande gøre i Øjeblikket, men i Udvalget kan jeg godt give Oplysning om, hvad et andet meget nærliggende Land har gjort i Retning af at give Tilskud ad privat Vej til en Embedsmand i Udlandet. Gaa vi længere tilbage i Tiden, have baade Danmark og andre Lande som England og Holland meget ofte benyttet denne Vej. For at nævne et Eksempel blev Guvernøren i Trankebar lønnet af det asiatiske Kompagni til Trods for, at han var dansk Embedsmand og ansat af Kongen. I England og Holland har man som sagt gjort det samme. Jeg kan nævne, at Gesandten i Konstantinopel indtil omtrent Aar 1800 var lønnet af det levantinske Kompagni, skønt han var engelsk Gesandt. Den foreslaaede Ord-